

De decem preceptis

delicet in manibus. propter decem digi-
tos manuum. In pedibus. propter decem articu-
los pedum. Et in ipsis sensibus. propter quicquid
sensus exteriores. et quicquid interiores.
Ideo autem scripta sunt in predictis tribus
partibus ad designandum quod precepta diuina
debet regulare in nobis manus operationum:
ne in operibus nostris de diuina precepta faci-
ciamus. Dirigere gressus affectus ne pre-
cepta diuina transgrediamur. Et mode-
rare sensus et motus uersationis: ut in omni
conuersatione exemplum nostre sanctitatis pre-
tendamus. Et nota quod decem precepta fuerunt
data moysi in duabus tabulis scripta digito
dei. **E**t in prima tabula fuerunt
tria prima precepta per que homo ordinatur
in deum. In secunda alia septem precepta
per que homo ordinatur ad proximum. Et
ista omnia precepta eorum impletio salutem
feram originaliter emanat a radice chari-
tatis tanquam a fontali principio. Et
in ipsa ultimitate ordinantur tanquam in fi-
nem et terminum completum. Unde apostolus
Romae. 13. Plenitudo legis est dilectio:
quod sic patet. Nam precepta prime tabule ema-
nant a dilectione dei. et ostendunt nobis quomodo
nos habere debemus ad deum. Et primo
corde. quia credere in unum deum
debemus. et hoc tangitur in primo pre-
cepto. Non adorabis deos alienos. Se-
cundo quomodo ore et hoc in secundo prece-
pto. Non assumes nomen. 2c. Tercio
quomodo in opere: et hoc in tercio Sab-
bata sanctifices. Sed alia septem ema-
nant a dilectione proximi: et per illa septem
precepta secunde tabule homo ordinatur ad
proximum: et hoc duobus modis. Pri-
mo quidem in beneficiis ut bona que
homo potest proximo faciat vel impen-
dat. Et sic est preceptum quartum. Hono-
ra patrem et matrem. In quo precepto
secundum Augustinum implicat omnes actus
beniuolentie proximo impendendos.
Secundo in innocentia ut nihil iniuste sibi
inferat: nec in aliquo sibi noceat. Pro-
ximo autem potest inferri triplex nocumen-

tum: puta cordis: oris: et operis. Ope autem
nocet quis proximo. Primo quodammodo in perso-
na propria: et hoc prohibet quintum preceptum
Non occides. Secundo in persona coniuncta
et hoc prohibet sextum preceptum. Non mecha-
beris. Tercio in exteriori suba: et hoc pro-
hibet septimum preceptum. Non furtum facies
No documentum autem oris prohibet octauum
preceptum. Non dices falsum testimonium:
ubi secundum Augustinum: implicite prohi-
betur omne no documentum oris respectu pro-
ximi. Tercium no documentum est cordis ve-
quando quis cogitat mala contra proximum
et hoc prohibet in nono. Non concupisces
rem proximi tui. Et in decimo. Non con-
cupisces uxorem proximi tui.

De primo precepto.

Primum preceptum Non adora-
bis deos alienos. Quod quidem
preceptum Christus exprimit. Matthaeus 4.
Dominum deum tuum adorabis: et illi soli ser-
ues. In quo deorum pluralitas excludit
et unus solus uerus deus colendus ostenditur.
Quod tamen expressum patet Deuteronomio:
vi. ubi dicitur. Audi israel dominus deus tuus:
deus unus est. **D** Sciendum autem
quod primum preceptum tangit fidem: quia
fides est fundamentum omnium bonorum: unde
apostolus. Fundamentum aliud nemo
potest ponere preter illud quod positum
est: id est fides christi. Unde Augustinus.
Fides est bonorum omnium fundamentum:
fides est humane salutis initium: sine
hac nemo potest ad filiorum dei numerum pro-
uenire. Hoc etiam patet per Bernardum
qui dicit. Nemo liberatur a damnatione
que facta est per Adam nisi per fidem do-
mini nostri iesu christi. Unde apostolus ad
Hebraeos. xi. Impossibile est sine fide place-
re deo. Unde Bernardus de patribus
veteris testamenti dicit. Multi ante sal-
uatoris aduentum deum omnipotentem
timentes: et diligentes sue salutem gratis
sumum promissorem: credentes in promissum

precepto

one fideles. sperantes certissimū redem/
ptorem ī hac fidez expectatione saluari
sunt. Ergo scdm Augustinū. De vno
adorandus est fide integra z non ficta.
vnde dicit. Non adorab deos alienos
Circa quod sciendū q hoc preceptū
a multiplicib hominib multiplici
trāsgredit. **E** Primi q trāsgredi
untur pceptum hoc sunt infideles non
baptisati. qui continue sunt in statu dā
nationis. Vnde Joh. iij. Nisi quis re/
natus fuerit ex aqua z spiritus sancto. nō
poteat intrare in regnū dei. Et Marci
16. Qui crediderit z baptisatus fuerit
saluus erit. Qui vero non crediderit. cō
demnabitur. Sciendū q hoc firmiter
crededū ē q extra fidē catholicā nullus
saluaf. **H** figurā hēm? ī archa Noe. ī
q solūmō tpe diluuij octo hoies in vita
manserunt. alijs hoibus extra archā sub
mersis. Querit de pueris iudeorum z
christianorum qui decedūt sine baptis/
moytrum sint equales. Respōdetur q
sic. Et ratio huius quia solūmodo ha/
bent culpam originalem z nullā actua
lem. tam iudeorum q christianorum q
sine baptismo decedunt ad limbū pue/
rorum descendunt z ibi habebūt penaz
damni. id est puationem visionis dei. z
non penam sensus. id est penam sensibi
lem. **I**tem querit vtrū pueri iudeorū
z infidelium inuitis parentibus sint ba/
ptizandi? Respondeo scdm Thomā
scda scde. q. x. non licet. Sz quādo ad
annos discretōis perueniūt. possunt sit
dem suscipere parētibz etiam inuitis
Concordat etiam Guil. Sciendū z ta/
men q si quis in articulo mortis puerū
iudeorū baptizaret. statim ad celū euo
laret. **S** Ecdi sunt heretici. qui
fallam opionē de fidez de eius articu
lis inueniunt. vel sequuntur. vel etiā d
sacramētis vel de sacra scptura. Et ta
les heretici excōmunicati sunt. vt habe
tur extra de hereticis. Signa aut here
ticorum sunt quia loquunt contra pote

statem platorum ecclesie. quam christ
cis cōtulit dicens eis in apostol suis. vt
habetur Gaeth. 18. Quodcūq ligā
ueris sup terrā. erit ligatum z in celis. z
quodcūq soluerit sup terrā zc Sed
tales heretici excōmunicatōes z sentētis
as prelatorum paruipendunt z contem
nunt Item loquuntur quandoq ptra
sacramētum matrimonij. Item ptra ba
ptismum. penitentiam. z pessionem. d
quibus modicum curant. Item paru
pendunt ordinatiōem sancte eccle dei
ieiunjs. in festiuitatibus. z sic de alijs.
z tales non sunt fouendi. quia ipsi cum
fautoribus sunt omnes excōmunicati:
vt patet extra de hereticis Excōmuni
camus. **T**ercij qui dubitant de fide
z tales solent dicere. si sic ē vt scptura dē
cit z fides catholica tenet magnum qd
est z non em contradicunt simplici scri
pture z fidei. sed tamen non firmit cre
dunt. z tales si sic decedunt. damnabū
tur. quia fides christiana debet esse for
tis in homine. vt si etiam angelus d ce
lo descenderet z aliam fidem pdicaret. si
ibi crededum non esset. vt patet p Apo
stolum ad Gal. p. Sed hoc non est in
telligendum de his qui temptantur cū
amaritudine cordis de fide. tales resiste
re debent. Quia scdm Gregoriū in pa
storali. Humanū est in corde temptati
onem perpeti. demoniacū vero est in tē
tationis certamine superari. Sciendū
q sacramētum confirmatiōis dat in frō
te. vt quilibet christianus libere audiat
nomen christi confiteri. etiam si propter
rea mori deberet maxime ppter ista que
sunt de necessitate fidei. Vnde ad Ro
ma. x. Corde creditur ad iusticiam. ore
aut confessio fit ad salutem. Ergo qui
fidem obseruare volunt solum in cor
de. z ore non audent confiteri. tales sine
dubio p hanc occultatōez fidei dānant
S Quarti sūt q articulos fidei
addiscere negligunt cū possint z debeāt
eos scire. Quilibet em christianus auz

De primo

Ad annos discretionis peruenerit. tene-
tur discere scire symbolū ap' loz nisi eēt
impossibilitas ingenij sic q' nullo modo
addiscere posset. Ergo qui articulos fi-
dei frivolez ex cōtēptu addiscere nollet
cum addiscere posset. mortaliter pecca-
ret. z tali non ē ministrandū sacramētū
eucharistie donec addiscat. Unde ad
remouendum impedimentuz predictuz
statuerunt iura q' tenent docere patri-
ni filios suos spūales symbolū z oratō-
nem dñicam si parentes in hoc negligē-
tes sunt. vt patet p' decretuz Augu. qd
ponit de consecra. dist. 4. **Q**uinti sūt q'
fidem p'sumptuose scitari volūt z nihil
credere nisi qd possit eis ratōe liquida
demonstrari q' plerūq; in errorē labunt
z tales mortalit' peccant z meritū fidei p-
dunt. Quia s'm Grego. Fides non ha-
bet meritū vbi hūana ratio p'bet experi-
mentū. **U**nd' hanc p'sumptuosam p-
scrutatōem debortat Sapiēs Eccl. 3.
Altiora te ne q'sieris. z fortiora te ne scri-
tar' fueris. Quia q' scrutator est maesta-
tis opprime' a gloria. Bernard'. Fide
p'sumptuose scrutari temeritas ē. Cre-
dere pietas ē. Noscere vero vita eterna
ē. Impossibile ē em' fidem p' rōem p'scu-
rari. Unde Grego. in omel. q'daz. Fi-
des est earum rerum que apparere non
possunt. q' ergo apparēt. fidē non habēt
sed agnitōem. **S**exti sūt q' inspectio-
nes sortilegas faciunt z diuinatōib; in-
tendunt. Ut aut' appareat qñ act' diui-
natōis sit mortale v' veniale peccatum
Tūc sciendū scdm Henricū de firma-
ria. q' actū diuinatōis z sortilegij quis
potest exercere **P**rimo modo credens p'
illū actū realit' asseq' quod intēdit. puta
alicui' amorē. v' furti' reuelatiōez. v' fu-
turi euētus p'cognitōem. Sicut q's cuz
q' contrahere debeat. z sic mortalit' pec-
cat z ē grauissimū p'ccm. **S**ecdo licz nō
credat p' actum illū realit' asseq' qd intē-
dit. tamē vult curiosē experiri vtz aliqd
efficacie sit in tali actu an non. z hoc ite-

rum est mortale licet non ita graue sit si-
cut ē primum. **E**t ratio est. quia talis ē
dubi' z fluctuans infide catholica post
q's contra veritatem z firmitatem fidei
catholice p'ponit experiri talia que scit
et scire debet per fidem catholicam esse
reprobata **T**ercio mō si ex sola
leuitate v' simplicitate h' exerceat. nihil
tamen credens in hoc esse virtutis z ef-
ficacie. nec etiam experiri intendit an in
hoc efficacia aliqua existat sed solum ex
leuitate z simplicitate hoc facit. hoc so-
lum videtur veniale peccatum maxime
quantum ad laicos. **S**ed quantum ad
clericos qui tenentur scire hoc in iure eē
p'hibitum. semper est peccatum morta-
le. cum per hoc iura decernant eos p' an-
num de communitōe priuandos. quod
soluz indicitur pro mortali p'ccō **S**e-
ptimi sunt qui tempus z dies egyptia-
cos obseruant. **S**ciendum tamen ē. q'
si certum tempus obseruetur in his ac-
tibus qui dependent a causa naturali.
puta ab influentia celesti. sicut potōnis
sumptio in medicinalibus. agrorum se-
minatio. arborum plantatio. z sic d' ali-
is. hoc non est idolatrie. sed sagacitatis
z prudentie. z hoc nullum peccatum ē.
Sed si obseruentur hec in alijs acti-
bus qui solum dependent ab hominis
libero arbitrio puta mercatio. vxor' tra-
ductio. herbarum collectio. z sic de con-
similibus. quia in talibus obseruare tē-
pus z dies egyptiacos est p'ccm mor-
tale. **U**nde dicitur in decretis. xxvi. q.
v. Non licet christiano elementa colere
nec lune nec stellarum cursum observa-
re in coniugijs sociandis. nec in herbis
colligendis. nec in cantationes licet at-
tendere. **E**rgo reprehensibiliter peccāt
qui in nocte natiuitatis **C**hristiz **J**oā-
nis baptiste suas incantationes faciūt.
Sciendum quoq; quando necesse ē
aliquē xpianū ire v' aliqd opus inchoa-
re p'mo signo crucis dz se munire z dñi-
cam orōnem z symbolum dicere. z sic d'

precepto

dei adiutorio confidere q̄ sibi p̄sperabi-
tur in his quantum ad salutem suam p̄-
tinet. **Uñ Augu⁹.** dicit. **Omnis dies**
bona est. quia sicut p̄mā diem. sic sedaz
z terciā z quartā fecit deus. **Ergo n̄l-**
lus obseruet qua die exeat de domo vl'
opus aliquod inchoet. **In cōtrariū faci-**
unt illi q̄ obseruant diem innocentum z
alios plures dies esse egyptiacos. **Uñ**
Augu⁹. Non obseruetis dies egyptia-
cos. **C**oerui st̄ q̄ somnia aduer-
tunt z fuant. **Contra quod dicit Leui-**
ti. xix. Non augurabimini. nec obserue-
tis somnia. **Sciendum tamen q̄ som-**
niorum est multiplex causa. **Prima ē dis-**
positio corporis. sicut homines frigidī
somniaant frequent̄ q̄ sint in glacie vl'
in niue. quia fantasmata formant̄ confor-
mia tali dispositioni. **Uñ Augu⁹ de**
spū z anima. **Juxta infirmitatūz diuer-**
sitates diuersa accidunt somnia. **Et fm**
morūz z humorūz varietatē. variant̄
z somnia. nam alia vident sanguinei. a/
lia colerici. z sic de alijs. **Hoc possum⁹**
cognoscere. nam timorosis apparet quā
doq̄z quasi sint in angustijs constituti.
scz in p̄secutōe gladij. vel in deuoratiōe
ferarū z canū. z quod cadant ab al-
to ad imum. **Secūdo** contingunt som-
nia scdm **Grego⁹. li. 8. morali. ca. 7.** ex
plenitudine ventris vel inanitate. **Et hec**
duo omnes experimento cognoscimus
quia esurenti apparet in somno q̄si co-
medat. z sitienti quasi bibat. **Tercio**
contingunt somnia ex p̄cedētibus cogi-
tationibus z occupationib⁹. **Uñ Sa-**
lomon Multas curas sequunt̄ somnia.
Hoc apparet in nobis ip̄s manifeste. qz
quicquid attente cogitamus vigilādo.
hoc occurrit cōiter in somnis. **Quar-**
to contingunt somnia a demonibus vt
quando a demonibus immittunt̄ aliq̄
visiones imaginariē in dormiēdo. z sic
plures decipiuntur. **Uñ Eccl̄i. xxxij**
Multos errare fecerunt somnia z illusi-
ones vane. **Uñ Cartho.** Somnia ne

cures nam fallunt somnia plures. **Exē-**
plum de illo diuīte cui somniauit q̄ diu⁹
deberet viuere. z sic multas diuitias cō-
gregauit. z postmodum in breui defun-
ctus est dicens. **O**vanitas somniorūz
qualiter decepisti me. **Quinto** cōtin-
gunt somnia z visiones cum deus per se
vel p̄ ministerium angelorum immittit
alicui imaginarias visiones ad aliq̄ fu-
tura designanda. vt p̄z de **Joseph spō-**
so Marie. cui apparuit angelus ī som-
nijs dicens **Tolle puerum z matrē ei⁹ z**
fuge in egyptum. **Sed hoc raro cōtin-**
git nisi valde bonis z perfectis. **Sed ill-**
la somnia a demōib⁹ p̄tingūt mltis vt
cōit̄ **Uñ Gre. viij. mor.** Nimirū cū som-
nia tot rez q̄litate alternent tanto eis
credi difficilius debet. quanto z ex q̄ imp-
pulsu veniant facilius nō eleuet. **Ho-**
ni sunt qui ad phitonissas accedūt. z q̄/
dam occulta ab eis requirunt. vt furta.
z sic de alijs. quod stricte phibitum est.
vt p̄z. xxvi. q. viij. **Non obseruet⁹.** **Uñ**
dicitur. qui talibus credunt. aut ad in-
terrogandum eas eaz domus introeāt
aut eas ad domos p̄rias ducunt. sciat̄
se fidem catholicam z baptismū p̄reua-
ricasse. z paganam z apostatā. z dei inē-
micū z irā dei in p̄petuū grauit̄ meruis-
se. **Sciendū q̄ oēs q̄ tales phitonissas**
accedūt toties mortalit̄ peccāt. qz nō li-
cet p̄siliū a diabolo inq̄rere. qz inimicus
mortal̄ ē oīm n̄m. z sp̄ hz malā volūta-
tē n̄ nos quō nos impediāt a salute n̄ra
Insup nec eis credendū. qz diabol⁹ q̄ p̄
eas loquit̄ fm dictū xp̄i in euāgelio. vt
habet̄ **Joh. 8.** **Uñ dicit̄ ēz pat̄ eius scz**
mēdaci. **Et p̄ hoc n̄t̄ quandoq̄z inno-**
cētes infamare eo q̄ sunt sibi mag⁹ con-
trarij. **Uñ exemplū.** **Quidam** co-
mes in vna ciuitate sui domini habuit
talē phitonissam q̄ occulta z secreta ma-
nifestabat. **Ad** quam accessit tentans
eam. z quesuit ab ea de duobus equis
quos dicebat sibi esse furatos. z ip̄a in-
dicabat ei. z quo venisset. **Et ille** **Q̄**

De primo

grandementira es et illos de quibus dicis innocenter in culpas. quia equos meos ambos adhuc in stabulo meo habeo.

Decimi sunt qui per feruz candens vel per aquam bullientem vel duellum tantum deum. quod est grauius prohibetur. Tum quia ibi expectat aliquis miraculosus effectus a deo. tum quia ordinantur ad iudicandum occulta. que diuino iudicio reseruantur. tum quia etiam huiusmodi iudicium non est auctoritate diuina sancitum sed prohibicum. ut patet Deutero. sexto et Matthei. 4. ubi dicitur. Non temptabis dominum deum tuum. Ergo talibus sic deum temptantibus nec est dandum auxilium vel consilium ad talia exercenda. Sed omnibus viribus retrahendi sunt a talibus. quia si sic moriantur. eternaliter damnabuntur.

Item Undecimi sunt qui peccata sua constellationibus et influentijs planetarum ascribunt. et sunt tales qui dicunt fatum esse. Contra quod dicit Gregorius. Absit inquit a fidelibus quod esse fatum aliquid dicant. vitam enim hominum solus conditor qui hanc creaturam administrat. Fatum in vulgari dicitur das ist mir beschert Ego autem addo. das beschert in ysaie das verlin louffat mit ein ander. Si vnus non furaret non suspenderetur. Et Chryso. super Mattheum. arguit et improbat tales qui dicunt quod suauitiam habeant a constellationibus dicens. Si aliquis adulter aut homicida fieret per stellam magna esset iniqtas stellarum. Maior autem illius qui creaturam stellarum. Nam cum prescius futurorum deus sit. ex quo tanta iniqtas futura esset ex stellis si non luit emendare non est bonus. Si autem voluit et non potuit. non est omnipotens. que omnia sunt contra fidem christianam. cum deus sit summus bonus. Unde psalmus. Confitemini domino quonia bonus. Unde Aristoteles. xi. meth. Deus est optimus bonus et sempiternus. Item quia opus. Unde psalmus. Omnia quecumque voluit dominus fecit in celis et in terra. Unde dicimus in simbolo

Credo in unum deum patrem omnipotentem factorem celi et terre. Ergo grauius peccant qui tenent fatum. dicendo quando homo male moritur siue suspēdatur siue cōburatur. tunc tales dicunt quod sic oportuit fieri. quia deus sic voluit et ordinauit. et ad hoc natus est quod talia facere et talia pati debuit. Hoc est contra honorem dei loqui. quia deus qui est summe bonus non vult nisi bonum. Unde Apolos primo Thessal. 4. Hec est voluntas dei. sanctificatio vestra. Ergo ascribi debet malicie propter ipsius hominis et non diuine ordinationi. licet secundum Augustinum. Nostra animalis sensualitas per constellationes plus inclinatur ad vnum vitium quam vna constellatione quam in alia. Et etiam intelligitur sic de virtutibus ut prope sub venere natus ad luxuriam. Nat' sub Marte ad bellum. Nat' sub Iugine ad castitatem. et sic de alijs. Tamen ista inclinatio manet sub potestate ipsius rationis humane. Unde Beatus. iij. dixit deus ad Cayn iratum volente occidere fratrem suum Subtus te erit appetitus tuus. et tu dominaberis illius. Unde etiam Augustinus. Omne peccatum est a deo voluntarium. quod si voluntarium non est. peccatum non est. Unde Seneca. Dimitte excusationem. nemo peccat inuitus. Ergo illa inclinatio siue ille constellationes non ponunt necessitatem peccandi.

Duodecimi sunt qui augurium obseruant. quod augurium attenditur in gestu et cantu et in volatu animalium. Verbi gratia. Cum gallina catat et canis latrat. et corui supra domum seponunt. et cuculus gucguclamat. que omnia vana et superstitiosa sunt. Exemplum legitur quod quedam mulier egrotauit usque ad mortem. et dixit ei filia sua. Mat' mitte per sacerdotem ut confitearis peccata tua. Cui mat'. ad quid si modo sum infirma cras aut postcras ero sana. Filia respondit eam se deteriorari adduxit plures vicinas ut eam similiter monerent. ad hunc finem consecrata. nec etiam ex co-

precepto

Quibus illa. Quid dicitis vel timetis & Ego non moriar ante duodecim annos quia audiui cantare cuculum in die. **Dauid** qui dixit mihi. et tandem in illo periculo obmutuit. Et tunc misit filia sua pro sacerdote. Qui venit et attulit quod debuit. et ad eam veniens querit si velit aliquid confiteri. Illa solum dicebat. **Gueguc.**

Item sacerdos offert ei corpus domini etiam querit iterum si credit esse salvatorem. Et illa respondit gueguc. Et sic reuertente presbytero post paululum obiit. **Tredecimi** sunt qui nigromantiam exercent quod fit per mortuos suscitatos. Huiusmodi nigromantia non est apud vulgares homines visitata. ergo de ea presentem non loquimur. **S**

Sciendum tamen quod plures homines plures vanitates circa morientes attendunt. Primo enim dicunt quod quando agonizans sudorem emittit quod sit baptismus. quia sicut in ingressu baptisatus est. sic in egressu exudat eundem baptismum. quod est erroneum. **Item** aliqui dicunt quod anima recedens a corpore non habebit requiem. donec pulsatus fuerit ei. **Item** aliqui dicunt quod interim pulsus sit anima confiteretur. **Item** aliqui dicunt quod quando anima egressa est a corpore. tunc prima nocte pernoctabit cum beata gertrude. secunda nocte cum archangelo **Michaele.** tertia nocte vadit sicut diffinitum est de ea. quod est erroneum. **Unde** de peccatoribus dicit **Job** Ducunt in bono dies. et puncto ad inferna descendunt. Simile dicendum est de bonis et perfectis et innocentibus. qui immediate volant ad celum. Sed qui sunt mediocriter boni. immediate deducuntur ad purgatorium. **Item** aliqui dicunt quod sabbato de sero anime exhibent de purgatorio. et sic requiem habebunt usque ad secundam feriam. tunc reintrabunt cum primo quod aliquid ceperit laborare. et ex hoc voluit inferre quod peccatus sit in secunda feria nimis mane surgere et laborare. **Sed** quod sabbatinis diebus diu laborant hoc per nullo

peccato reputant. cuius oppositum tamen est verum. **Quod** anime non exhibent de purgatorio ante plenariam purgationem ostendit **Dauid** in **th. v.** Non exies inde donec reddas novissimum quadrantem. **Item** aliquid exerceat superstitionem cum acu cum qua cadaver mortuorum consutum est. **Quartidecimi** sunt qui circa sortes et circa variam inspectionem psalmorum. euangeliorum et aliarum scripturarum futura pronosticare volunt. **Item** qui ponunt cumulum salis et cedulae scriptas vel non scriptas in occulto positas. et considerare volunt quod quam accipiat. **Vel** ex festucis in equalibus prepositis quod maiorem vel minorem accipiat. **Vel** ex taxillo periectione in libro qui nominatur liber sortium. vel etiam considerando in taxillo quod plura puncta preiciat. vel etiam dum considerat quod in apertura libri occurrat. et sic de aliis. **Quintidecimi** sunt qui in puerperio et cum mulieribus pregnantibus et parientibus superstitiones exercent. **Verbi gratia** Sicut qui mulierem difficultatem habentem in partu circumcingunt circumgulo viri ut eo leuius pariat. **Item** dicunt mulieres que in partu vel in puerperio moriuntur. non posse videre claram faciem dei. sed per velamen. **Et** dicunt quod mulieribus nocet cum in partu periclitantur. quod est falsum. nisi essent culpabiles quod abortum parerent. **Puer** enim sic in utero morienti nocet. quia nunquam videbit faciem dei. **Item** qui mulieres faciunt steriles quia tot homicidiorum rei esse videntur quot preceptus conantur impedire. **Et** qui occidunt pueros in utero matris scient. Sicut ille meretrices qui gerunt se per virginibus cum impregnate fuerint. et sic fetus in utero occidunt. **Ve** illis et illis antiquis vetulis que talibus dant auxilium et consilium ad occidendum tales pueros in utero matris. quod est maximum peccatum. quia exuperat homicidium cuiuscumque proximi baptizati. **Et** ratio est quia in puero isto occiditur anima cum corpore. **Sed** in homine baptizato occidit

De primo

tur solum corpus. **Unde** **Sachabeo.** decimo **Nolite** timere eos qui occidunt corpus. **z** **yna** anima preciosior est q̄ ceterum milia corpora. **Item** de illis viris maledictis qui prores suas impregnatas perturbant verbis vel factis percussendo trudendo. **z** sic efficiunt homicide priorum filiorum. **Et** mulieres non debent se super hoc remittere que sunt impregnate. **z** propterea viros suos ad iracundiam provocare. sed viros suos debent honorare eis sponte obedire. **Unde** dixit dñs ad **Euam.** vt habet **Gen. iij.** Sub potestate viri eris. Quia mulier existens pertinaciter inobediens viro suo in licitis **z** honestis. **z** contemnens preceptum eius in his in quibus tenet sibi obedire peccat mortaliter **z** offendit deum graviter. **Ergo** debent simul pacifice vivere. tunc deus moratur cum eis. **Unde** ps̄. In pace factus est locus eius. **Sic** econverso cum simul litigant. tunc diabolus moratur cum eis. **Item** q̄ cum gladio euaginato benedicunt mulieres in puerperio **z** exufflant candelam accensam in faciem eius. quod etiam est superstitiosum. **Sed** si tibi ibi adoleat siue accendatur lumen consecratum. vel aq̄ benedicta ibi aspergatur. vel signum crucis ibi habeatur talia licent **z** similia.

Sciendū q̄ omnes homines libenter debent honorare **z** seruire mulieribus impregnatis. exemplo **vḡis** **Marię.** que ascendit in montana cum festinatione. **z** intrauit in domū **Zacharię** cuius Elizabeth cognate sue tribus mensibus. **Decem** sunt qui carminant homines **z** pecora senes **z** iuuenes. et hoc fit multipliciter. **Primo** caput cingunt et mesurant cum cingulo proprio **z** tunc ponunt cingulum sub pedibus eius. **z** tunc dicit **Deus** te calco q̄ te porto. **Item** oculos benedicunt **z** sic cum manu terrena tangunt. et sic cum tali manu oculos sibi contingunt. **Item** alij qui lauant oculos ex locio de pedum. quod est oculis magis nocuum.

Item aliquos ponunt ad terram in modum crucis **z** sic cum filo eos mesurant. **z** tunc tale filum comburunt. **z** sic cineres dant ad potandum cum aqua que tacta do allata est. **Item** quando aliquos ducunt per aquam fluidam. **Item** vertunt se contra ortum solis. **Item** ducunt eos quandoq̄ ad arborem. **z** faciunt eos quiescere. **Item** quidam carminant equos **z** cetera animalia cum vermes habent. et cum de mane pecora expellunt. vel cum alias perdita sunt ea benedicunt ne lupi ea rapiant. **Unde** exemplū legitur q̄ quidam deuotus homo pergens ad siluam vidit diabolum in specie humana custodire porcos **z** fuit in autumno cum porci pellunt ad siluam ad comedendum glandes. **Et** requisit ille deuotus heremita a diabolo quid ibi faceret. **Et** ille respondit. Custodio illos porcos ne a lupis **z** feris ledantur quia carminatrices carminauerunt eos. **Et** illis carminibus fides adhibeatur. **z** vt illi homines in isto errore perseuerent. **Item** ego illos cum diligentia custodio. **Item** quidam spiritus sic incantatores spirituum. **Item** quidam gladios ne ledere possint. **Item** quidam vulnere cum hominibus vulnerat. **Item** quidam sanguinem cum hominibus cruciat. **Item** quidam in amicos **z** inimicos. **Item** quidam in canes **z** lupos cum vulnere iesu christi se carminant. **Item** alij ducunt q̄ **vḡo** **Maria** iohanne euangelista carminant cum semel caput doluit. quod est falsum. **Et** ex hoc volunt inferre q̄ licitum sit carminare. **z** sic conant se in peccatis suis cum falsitate excusare. **z** sic de alijs vanitatibus. **Sciendū** q̄ oēs isti qui carminant vel se faciunt carminare. vel pueros suos portant ad carminatrices quibus peccant. maxime quibus hoc antea ammoniti sunt. nec tamen desistere volunt. **Nota** q̄ talia non habent efficaciam sanandi. quia sanare hominem sine medicina est miraculum. **z** conuenit deo vel sanctis qui ex diuina operatione hoc hominibus impetrant q̄ sine medicinalibus sanant. **¶** **Tunc** querit quare talia quandoq̄ videntur inuare. **Respondeo** q̄

precepto

propter tria. **P**rimo propter peccata hominum deus hoc quandoque permit- tit quod diabolus priuat quandoque homi- nem visu aliquorum membrorum et sen- suum sicut visu vel auditu et gressu. et sic de alijs. **E**t quoniam homo habet recursum ad dia- bolum. id est ad illas carminatrices tunc cessat a lesione membri vel sensus. et sic credit homo quod iuuat. cum tamen nullum effectum naturali- ter habeant talia carmina. **H**uius simili- le legitur in legenda sancti Bartholomei de diabolo et idolo Astoroth. qui ex p- missione diuina quoniam fecit alijs ad rem- pus surdos. alijs cecos. et sic de alijs. **E**t quoniam homines inuocabant eum et eum cole- bant. pro deo ut eis sanitates daret: tunc cessabat torquere eos. et sic credebant ei quasi eos sanasset. **S**ecundo permittit deus hoc fieri ut probetur fides in hominibus. ut quoniam vident vel audiunt hoc fieri: probentur in quali fide sint apud deum. **A**ugustinus dicit quod quisque fidelis non deberet eis credere etiam si aliquis euenisset que predicunt. aut sanare videantur aliquos languidos vel ledere sanos quod hoc ex permissione dei fit quod ipsi qui habent audiunt vel vident: probentur. et appareat quoniam fide et deuotione sint apud deum. **E**rgo cum apostolo **R**om. viij. firmo et integro corde dicam. **Q**uis nos sepa- rabit a charitate christi? **A**n tribulatio. an angustia. an persecutio. an fames. an nuditas. an gladius. an mors etc. **B**oni christiani nec tormentis separantur a christo. **T**repidatio et negligentes interdum ociosis fabul separantur. et si vel leue da- mnum protulerint: continuo scandalizantur. et contra deum murmurant. et ad deridenda au- guria redeunt. **S**ed fidelis homo vana ista respuens: beatificatur. iuxta illud psalmum. **B**eatus vir cuius est nomen domini spes eius et non respexit ad vanitates et insanias falsas. **E**t oppositum dicitur de vanis obfua- toribus in alio psalmo: qui sunt in odio dei. **U**nus psalmus **O**disti omnes obseruantes va- nitates superuacue. id est inutiliter. **T**ertio pro- pter parvam fiduciam quam homo habet

ad deum et firmam fidem quam habet ad illa carmina et carminatrices. quia si non adhiberet fidem et fiduciam ad talia: nihil iuuarent. **E**t quod in talibus perfidit et a deo recedit cum fiducia sua. **S**unt maledicti **U**nus Hierem. xvij. **M**aledictus homo qui perfidit in homine. et ponit carnem brachium suum. **G**lo. i. in refragili. **N**on illa verba nullam efficaciam habent. habent probatur. **P**rimo quod non habent a natura. quod aliter se iuuarent. cuius oppositum sepe contingit. quod quicquid est a natura alicui rei interim quod est. se inest sicut caliditas igni. durities lapidi. et sic de alijs. **S**ecundo non habent a dignitate. quia tunc **P**rimo: dignus est quod a christo dictum est et institutum ab eodem illa verba. quod verba anti- quum vetula inuenit. cui diabolus habet inspira- uit. **E**rgo si a dignitate inest his verbis efficaciam. tunc potius inest **P**rimo: dignus est quod est di- gnus. **T**ertio modo non habent ex institutio- ne. quia a deo illa verba non sunt insti- tuta ad illum effectum consequendum. **S**icut verba consecrationis habent vim transsubstantiandi panem in corpus christi. quod sine fide effectum non habent ta- lia verba. **E**t quod solum ex firmitate fidei videntur iuuare. patet per exemplum. **Q**uia fuit quedam ciuissia que doluit o- culos. et iuit ad scholas. et requisitum si aliquis scholarium sciret scribere pro ocu- lis. quod si eam iuuaret. tali nouam tunicam emere vellet. **T**unc vnus exposuit se sci- re talia scribere. et scripsit ei cedulam. et inuoluit eam panniculo quodam. et de- dit ei ut portaret eam circa se. et nullo mo- do aperiret. sed firmam spem adhiberet tunc indubitanter iuuaret. et sic sanata fuit in oculis. **T**unc alia ciuissia simili- ter dolens oculos requisitum quomodo ipsa esset sanata. **E**t illa inditavit ei quo- modo per litteram esset sanata. **T**unc illa instanter petiuit ut sibi etiam conce- deret illam litteram. quam illa vix et cum difficultate magna ei concessit. sic tamen quod nullo modo aperiret. sed sibi eam tali modo restitueret sicut ei con-

De primo

cederet. que similiter sanata est. et ei lram restituit. **T**ertia mulier que sistr doliuit oculos: cui etiā sub simili allegatione literā recessit. et sic etiā sanata fuit. et illa lram ei restituit. **S**ed scholaris q̄ lraz scripsit: accepta noua tunica a ciuitate recessit. **T**unc mulier illa cuius lra erat oio volens videre materiaz lre. aperuit eam. et nihil ibi reperit in scriptis nisi illam trufam. **D**iabolus tibi eruat oculos et lutum tibi projiciat in foramina. **Q**uestatim compuncta iuit ad plebanū et ei oia narrauit. et ei litterā obtulit. dicens ei quomodo omnes tres mulieres ppter fidem quā habuissent ad litterā essent sanate. **T**unc pleban⁹ vt vir prudens hmōi insidias diaboli p̄lo publice intinuit. vt sibi amplius de talib⁹ cauerent. **S**ed diceret aliq̄s Cū tlia p̄ba sint bona. q̄re tūc est peccm̄ Rūdeo p̄mo. qz ibi sunt p̄ba falsa mixta cuz bonis p̄bis. qz raro vel nūq̄ est aliqd carmen qn̄ ibi sit aliqd falsitat⁹. **S**ecdo in casu q̄ illa p̄ba sint bona vera: tūc gestus in hmōi falsificāt. qz terrā tāgere. p̄ solis ortū se p̄tere. p̄ aquā fluidaz calcare. arborē quassare. et sic de alijs gestibus. q̄bus credunt qz si tales gestus dimitterēt tūc talia p̄ba nihil inuaret. **E**t sic ibi exhibet creaturis reuerentia creatoris. et p̄sequent peccant. **T**ertio. Si illa p̄dicta nō essent. sed qz p̄ba nō eēt falsa s̄ vera. et tales gestus falsificātes talia carmina nō fierēt: adhuc esset peccatū. qz phibitū est ab ecclesia. vt habetur in decret⁹. xxvi. q. viij. **D**ecimiseptimi sūt q̄ lunā adorant. **S**icut hodie plures inueniunt hoies qui cuz nouilunū viderint: adorāt cū flexis genibus. et deposito capucio aut pileo aut capite inclinato honorāt alloquendo et suscipiendo. **I**mo et plures ieiunant ipso die nouilunij: siue sit dies dñica (in qua fm̄ ordinationē non est ieiunandū ppter resurrectionis ch̄i leticiam) siue quacumqz alia die. etiā si esset resurrectionis ch̄i

sti. v̄l natiuitatis ch̄isti. que omnia habent speciem idolatrie ab idolatris relicte. **D**e quibus dicit Hieremie. vij. qz fecerunt placentas Regine celi. scilz lune offerendo eas ei. **E**t volentes hoc paliare dicūt qz non honorāt lunā ieiunando: sed oēs sanctos quoz festa et ieiunia incidunt in mense luationis lune. **E**cce qual est illa excusatio. qz ieiunant qn̄ non est ieiunandū. sed die dñico. **E**t si sequens dies esset dies ieiunij sub precepto ecclesie et ambos dies non possent cōmode ieiunare: tunc potius ieiunij ecclesie ad quod obligantur sub p̄cepto ecclesie q̄ ieiunū lune soluerēt. **C**ontra qd̄ dicit Hieronym⁹ Ingratū est spiritui sancto quicquid obtuleris: neglecto eo quod teneris. **I**tem aliqui venerant solem. **E**xemplū de vna vetula q̄ credit solē esse deam. vocans eā sanctā dominā. alloquendo solem. bñ dixit p̄ euz cū certis p̄bis. cū obseruātia quadā supersticiosa. **Q**ue dixit se pl⁹ q̄ xl. annis cre didisse hoc. et mltas infirmitates curasse p̄ hoc. **S**ed postea fuit cōpuncta in q̄dam sermone. et cognoscens errorem suū et sic amplius deseruit eū errorem. et sic penituit. **R**atē resp̄nduntur hoies qui stulta vota p̄mittunt eis fidē adhibent. vt illi qui caneros nō comedunt ppter oculos. et credūt qz oculi manēt in tali sanitate sicut tūc fuerūt qn̄ t̄le votū emiserūt. **I**tem abstinentes a capitib⁹ aīa lūm et volucrum et piscium ne capite infirmentur. **I**tem qui quinta feria in angaria non comedunt carnes. et credunt qz pestilentia non possit eos inuadere. **I**tem qui tertia feria nō intrant balneum qz valeat contra febres. **I**tem mensuratio luminis Blasij consecratū. vel etiā cum stola consecrata. vel qui comedunt palmam consecratam glutiendo. et sic de alijs. **S**equit fm̄ magistr⁹ Nicolau Bauer sacre theologie p̄fessorem in tractatu de superstitionibus. q̄ dicit. qz tales abutuntur talibus qz non sunt ad hunc finem cōsecrata. nec etiā ex cō-

secratione aliquam contrahunt virtutē
sanatiuam. sed solum ordinant z depu/
tantur ad vsuū hoīm vt reuerentia ho/
minūz deuotio magis excitet. **U**n sic
nec ecclesias cōsecratas vel vestes sacra/
tas licet puertere ad vsuū hoīm. ita z in
pposito. **I**te in supsticiōs oblatorūz in
missis z cereoz. panis. vel alteri rei ob/
late sup crucifixo in magna sexta feria.
Similiter aliqui recipiunt denarios q̄
sunt oblati sup crucifixo eadem sexta fe/
ria. z in defaciunt sibi annulū qui debet
valere contra caducū morbuū. **I**te q̄
sabbato die crines non p̄scindūt. nec
caput lauant. nec balneum intrant. **E**t
etiam aliq̄e mulieres illo die non filāt
vel finum de stabulo non portant. z sic
de alijs. **C**ū tamen scdm **H**osti. **S**ab/
batinis diebus debemus plus labora/
re ne nos christiani videamur iudaiza/
re. **I**tem qui in natiuitate christi p̄sce/
vel penthecostes abstinent a carnibus
Et q̄z talia vota s̄t p̄t frequent stulta
z superstitiosa. ergo p̄ponere debent
tales homines confessoribz suis vl' alijs
sacerdotibus discretis z litteratis intentō/
nes z fides z causas quare talia vouerūt
eorum iudicio relinquendoy truz debe/
ant ea seruare. vel in alia meliora vota
cōmutare. **D**ecimioctauū sunt q̄ dicūt
q̄ aliqui homines in nocte apparēt eis
z ponunt se super eos z premunt eos. s̄
falsum est. quia est pprius sanguis i ho/
mine. hoc patet ex eo quia p̄tingūt ho/
mini quando dure iacet z in dorso. z q̄/
cito severtit tunc nihil est amplius. **E**t
quomodo quis ianuis clausis ad te in/
gredi possit. cum hoc solum spectat ad
corpus glorificatum. vt patet in christo
qui post resurrectionem suam venit ad
discipulos suos ianuis clausis dicēs eis
Pax vobis. **I**tem aliqui dicunt quan/
do sonitum sentiūt i sinistra aure. q̄ sit
signum oblocutiōis. **S**ed si sentiunt in
dextra aure tunc credunt q̄ aliqui bene
loquuntur de eis. **I**tem qui quandoq̄

sentiunt pustulam super linguam similē
ter dicunt q̄ aliqui mentiēdo detrahe/
runt eis. **D**ecimionū sunt qui sortile/
gia sua cum sacramentis exercent. vt
quandoq̄ cū baptismo. z quandoq̄ cū
sacramento eucharistie. **E**xemplū. **F**u/
it quedam mulier que sacramentū eu/
charistie accepit in ore. z de ore ad pan/
niculum cadere p̄misit volens diuinati/
ones suas cum eo exercere. z cum quat/
tuor ebdomadas secū portaret z in intē/
tione sua nihil proficeret cōmota fecit ig/
nem in domo. z clausit ianuam. z rece/
pit sacramentū de bursa. **T**unc christus
loquebatur ad eā. **F**ilia quid de meis
facere. **E**t illa. **V**olo te ad ignem p̄ij/
cere. **E**t christus. **C**ur filia vis me combu/
rere? **E**t illa. quia iam te p̄ mensē
portauit intentione mea nihil profeci. z
proiecit eucharistiam de sinu suo ad ignem
Tunc christus saltauit econuerso
de igne in sinū suū dicēs. **S**i tu me non
vis habere tamen ego te volo habere z
tecum esse. **Q**ue statim cōpuncta z per/
terita flexit genua sua z petiuit veniam
z locauit sacramentū in discū. z statim cir/
currit ad plebanū. z retulit ei oīa. **E**t sic
sacerdos veniens sacramentū ad eccles/
iam reportauit. z mulieri penitentiam
iniunxit. que amodo vsq̄ ad mortē fide/
liter christo seruiuit. **S** **I**te ali/
q̄ simplices ex simplicitate quadā ado/
rant calicem in eleuatiōe missę tanquāz
ibi sit sepulchrum christi. z non sacramē/
tum in calice. cū tamē s̄m **T**homas sup
quarto dist. x. vbi d̄r. q̄ licet ex p̄tute sa/
cramenti sub specie panis sit tantū cor/
pus. z sub specie vini tantum sanguis:
tamē pp̄t naturalē concomitantia sub/
vtraq̄ specie scz panis z vini ē tot⁹ x̄ps
sed s̄m corpus aīam z deitatem. **E**t er/
go sic adorand⁹ ē x̄ps sub sp̄e vini in ca/
lice. sic adorand⁹ sub sp̄e panis. q̄ vt dictū
ē sub vtraq̄ sp̄e est tot⁹ ch̄s sic nat⁹ est
de p̄gine. z sicut p̄p̄dit in cruce. z sicut
sedet ad dexterā p̄ris. z inde ventur⁹ ē

De primo

judicare viuos z mortuos. **Q**uod cito sacerdos pfert verba sup hostiā. tūc pātis substantiat in corp^o chri. z ibi desinit eē panis. z solūmō species panis remanet. **E**t sic dōm ē sūtr de vrbis q̄ dicunt sup consecratōem calicis quodāmō ibi non ē vinū. s̄ ver^o sanguis xpi cū corpe z anīa z deitate sic sub specie panis. **V**icesimū sūt q̄ sciūt a romanciam. z sunt q̄ manū homis ab itra inspicūt z ibi p̄ quādam crucez ī manu exstentez cognosce/revolūtūrum homo cito mori debeat. **I**tem inspicūt vngues homis. z sic cognoscere volūt vtrū sibi aliqd nouitatis contingeret. **V**icesimū primū sūt q̄ cū si mul in matrimonio conueniūt. z q̄ p̄mītus obdormit. illū citi^o mori contingit. **I**tem sponsa p̄mītus domuz ingredit̄ spōsū. tūc palpat cū manu super limina/ria dicens. **I**ch griff vber das vbertur myn krieg gang alle wegen fur. **E**t sic credit semper in omnib^o victoriam obtinere. **E**t tunc econuerso vir dicit. **I**ch griff an die wunden ich byeg dir dinen rucken vnd lenden. **V**icesimū secūdi sūt de inuenticijs. sicut est nid^o auis cū matre incubante ouis vel pullis. cuius stulta credulitas ap̄ d̄ q̄sdam in/tra inualuit q̄ sic causam sue fecūditatis ac prosperitatis temporalis abūdiat̄ie q̄ cū inueniret custodiret. **H**uic aut̄ tantam tribuebant virtutē integre reserua to q̄ scilicet fecūditas z prosperitas a do mo in q̄ custodiebat̄ nūquam recederet. **D**e matre etiā sic inuenta multa mala operabant̄. ad reconciliandū amorem z prestandū fecūditatem eidem virtutem inirificam inesse credebant. z ita dei dona z opera aliq̄ q̄ deo attribuebant. z p̄ conseq̄ns aliū autorem fecūditatis z opulencie temporalis q̄ deum altissimum opinabant̄. **I**tem ad hūc errorem pertinet q̄ vetule credūt meliorem inuentio/nem modici ferri q̄ mlti auri. **E**t fortunatissimam credūt esse inuentōem acus. **E**t meliorem credūt esse inuentōez obu

li q̄ denarij. **I**tem credūt infortunatissimam esse inuentioem ouis vel bouis fortunatissimam autē lupi vel colubii vel draconis vel bufonis. **I**tem aliq̄ dicūt q̄ anul^o fabricat^o de trib^o clauis ferreis dūtaxat inuentis valet gestat^o p̄tra infirmitates. **V**icesimūter cū sunt qui spem suam non totaliter ponūt in deū. sed in aliqd creatū. **S**ciendū q̄ de^o q̄ druplicem spem exigit a nobis. **P**rima est spes prouidentie de temporalis sustentatione. **S**apientie. vi. **E**qliter est illi cura de omnib^o. p̄s. **O**cti omnū in resperant domine. z tu das illis escam in tēpore oportuno. p̄s. **Q**ui das iumentis escam illoz. z c. hanc spem non habent suari qui nūquam satiant̄ sed semper timent sibi deficere: z procurant sibi cum omni sollicitudine temporalia vsq̄ ad xxx. vel xl. annos. z non viuunt forte xxx dies. **U**nde. **L**uce. xij. de illo dixit qui dixit. **A**nima mea mlt̄a bona habes z c. **E**t responsū ē ei **S**ulte hac nocte animam tuam repetent a te. **S**ecūda ē spes remissionis peccatorū. vnd dicit ad quēlibet illd̄ **M**atth. 9. **F**ili cōfideremittit tibi pecc̄a tua. p̄. **J**oh. ij. **S**i q̄s peccauerit. aduocatū habemus ap̄ d̄ deum ihm chm. et ip̄e ē p̄piciatio p̄ pecc̄is nostris. **H**anc sp̄e petebat dauid dices **D**ica e mee q̄ sal^o tua ego sū. **H**anc sp̄e non habuit **C**ayn. sūtr **J**udas. **U**n̄ **S**en. 4. dixit **C**ayn **H**aior ē iniquitas mea q̄s vt veniā merear. **E**t de **J**uda d̄ **L**eo papa i smōe. **S**clerati/oz oib^o o iuda ifelicioz extitisti. quē n̄ penitētia duxit ad dñz s̄ desperatō traxit ad laq̄uz. **S**ciendū q̄ null^o p̄sequitur miam deiz remissionē peccatorū q̄ntūcūq̄z contera^o siue p̄fiteat̄. si nō habz spem z fiduciam q̄ deus sibi indulgeat. **U**nde **A**ugu^o. **P**enitētia que ex fiducia nō p̄cedit inutilis est sterilis manet z sine misericōdia. **E**rgo p̄nīa ha d̄z eē fidelis fiducia/ lit sperans mīaz remissionē se posse cōsequi peccatorū. **Q**uicqd̄ ei sp̄are possit

precepto

mus: erimus accepturi. **D**icit enīz do-
minus per prophetāz **E**zechielē **Q**ua-
cūq; hora peccator ingemuerit: omnia
peccata eius in memoria nō erūt. **U**n-
de **H**ieronimus **P**eccata preterita nō
nocent quando nō placent. **I**tē **C**hry-
sost; **P**ecā p̄terita nō cōdemnant neq;
iudicant hoc leui et breui addito: si non
placent. **O**is enī inq̄tas ad diuine mi-
sericordie clementiaz cōparata: minor ē
q̄ gutta rosis ad mare. qz gutta z mare
in hoc saltem hnt similitudinē. qz vtrū/
qz finitū est. s̄ misericordia dei est infini-
ta. z oīa p̄cā oīm peccatorū sunt finita
s̄ nulla p̄t ibi esse p̄portio. **U**n **A**risto.
viiij. phisic; **F**initi ad infinitū nulla est
p̄portio. **E**rgo nllō mō cuiusq; pecca-
tori d̄esperādū est de venia. **U**n **A**ug;
sup **J**o. **N**emini d̄esperandū est duz ē
in hac vita. **S**olum enī d̄esperationis
crimen est qd̄ mederi non potest **U**nde
Isid. de sūmo bono **P**erpetrare flagi-
cū aliqd̄ mors est anime. s̄ d̄esperatō ē
in infernū descendere. s̄ fm̄ eundez. d̄e-
speratio peior est omni peccato. **T**er-
tia spes est qz nos vult exaudire in omī
petitione salubri **U**n **S**arā. xi. **Q**uic
quid orantes petitis. credite quia acci-
pietis z euenient vobis. **S**ed qui cum
dubio cordis sui petit: nihil impetrat.
Un **B**ern. **T**imida oratio celū nō pe-
netrat. **S**ciendū qz deus vult qz cuz
bona fiducia euz inuocemus in nris ne-
cessitatib; z sic parat; erit nobis subue-
nire in omī necessitate tribulatōis **U**n
p̄s **C**ū ipso sū in tribulatione. cripiam
eum z glorificabo eū. **S**ic fecit **D**avid
vt patet in psalmo. vbi dicit. **A**d dñm
cuz tribularer: clamaui z exaudiuit me.
In signū hui; **C**hr̄stus in cruce pendēs
habet caput inclinātū ad nos exaudiē-
dū. sic qz quilibet nostrū potest dicere il-
lud p̄s **I**nclinauit dñs aurem; suā mi-
hi. **Q**uarta spes est glorie. quam de
deo sperare debem;. **U**n **L**u. xij. **N**o-
lite timere pusillus grex. cōplacuit enīz

patri v̄ro dare vob; regnum **U**nde ad
Heb. x. dicit **A**p̄l's **N**olite amittere fi-
ducia v̄ram que magnā habz remunera-
tionez. **A**d **R**o. v. **G**loriemur in spe
glorie filioz dei **H**anc fiducia nō habe-
mus ex nris meritis. s̄ ex meritis **J**esu
ch̄i. z p̄ ch̄m qui est redemptor; noster
quem p̄ dedit nob;. **R**o. viij. **Q**uō erū-
am non oīa nobis cū eo donauit. **I**n sē-
gnuz hui; habet latus aptum in cruce
qz per eū intremus i regnū celoz. qz ipse
p̄ passionē suā: ianuaz vite reserauit oīs
bus intrare volentib; **U**n **L**u. xi. **V**e-
nit filius hoīs querere et saluum facere
quod perierat. zc. **V**icesimū q̄rti sūt
q̄ aliqd̄ eq̄līter deo vel supra deum dilē-
gunt. et hoc idem erit eoz deus **U**nde
Aug; **H**oc ab hoīne colit quod p̄ cete-
ris diligit **S**ciendū tñ est qz sicut pa-
gani diuersos colebant deos: sic iā ch̄r̄-
stiani diuersos faciūt sibi deos **U**n
Nam sup̄bus colit pro deo vanā glaz
sicut q̄cūq; pl; diligit z maiorem p̄pla-
centiā hz in ornatu corporis sui q̄ in deo.
et oēm sollicitudinē suā ordinat ad hūc
finē quō exaltari et honorari possit in s̄-
mūdo. et quō placere ei possit in s̄bis.
morib; et gestib;. **C**ōtra qd̄ dicit ap̄l's
Si inq̄t adhuc mūdo placere: ch̄r̄i ser-
uus nō eēz. **E**t h̄ etiā p̄z p̄ dictū **J**ohis
q̄ dicit vt h̄. i. **J**oh. ij. **N**olite diligere
mūdū neq; ea q̄ in mūdo sūt. **J**ōq; q̄ h̄
p̄ceptū p̄remnit et diligit mūdum: et et
placere appetit: inimicus dei p̄stituitur
Unde **J**aco. q̄rto. **A**micicia hui; mun-
di: inimica est deo. **E**rgo etiam de quo-
libet sup̄bo dicit **A**ug; in ep̄la. **Q**uē sit
perbum videri; filium diaboli esse non
dubites. **U**nde etiam **C**hrysostrōmus
super **J**ohannem. **S**uperbia in nobis
existente. omnis vita nostra immunda
fit etiam si sobrietatem. virginitatem. s̄
ieiūniū et orationem z elemosynam z
quecūq; alia perfecerimus. **H**oc etiā
p̄bat **A**ug; dices **S**uperbia etiam bo-
nis operibus insideat vt pereant. **I**tē

De primo precepto

eupidus pecuniā siue nūmos p deo colit. Unde Innocentius de conditione vilitatis humane. Avaricia s̄z Apost. est idolorū seruit̄. Et sicut idolatra fuit simulacro: sic avar̄ seruit̄ thesauro. Nā ille cultū idolatrie libenter ampliat: z ille cumulū pecunie libenter augmētat. Iste cū omī diligētia colit simulacrū: et ille cū omī cura custodit thesaurū. Ille spem in idolatria: iste spem cōstituit in pecunia. Ille timet mutilare simulacrū z iste timet minuire thesaurū. Nec ille. Hoc etiā pz ex eo q̄ avarus poti⁹ delectatur audire de t̄pali bus q̄ de sp̄iali bus. z libentius videt florenū q̄ sacramentū. z remotius z libentius vadit ad mūdinas q̄ ad indulgētiās. et plura ardua sustinet p t̄pali lucro que nullo mō sustineret p deo. Hoc manifeste apparet in illis qui in dieb⁹ ferialibus p t̄pali lucro mane surgūt. s̄ in dieb⁹ festinis in quibus lucrum anime querendū est: diu dormiūt z seruitiū dei negligūt. Ite potius hnt̄ cor suū inclinātū plus z frequētū ad mūdū. et raro vel nunq̄ cretū ad deū. Et s̄m dicit̄ ch̄i Matthi vi. Ubi est cor tuū: ibi et thesaurus tuus erit. Ite gulosus ventrē siue vētris ingluuiem p deo colit. Uñ apl's Quorū deus venter est. Nam hoc est regula re s̄m Hieron. z Aug⁹ q̄ id qd̄ vnusq̄ q̄ super deū vel eq̄līter deo diligit: q̄ s̄ sibi p deo prestituit q̄ndiu sic illud diligit. Sed dñs dicit̄. Nō adorabīs deos alienos. **C**irca qd̄ querit̄. **U**trū sine idolatria possum⁹ imagines adorare? Rñdet̄ breuit̄ q̄ imago p̄t̄ considerari dupl'r. Uno mō put est res quedam puta lignū sculptū v̄ pictū. et sic nō adoramus imaginē. qz hoc esset idolatria. Alio mō p̄t̄ considerari vt est imago et signū alicui⁹ rei. q̄a idem est motus quo quis vertit̄ in imaginē z in ipsaz rem cuius est signū. iō etiā eadem adoratiōe qua veneramur ipam imaginē z ipam rem cuius est imago. **I**tem queritur

Utrū crux ch̄i in qua pependit: debet at adorari adoratiōe latricie? Rñdetur q̄ crux illa in qua fuit ch̄s passus p̄t̄ dupl'r considerari. Uno mō in q̄ntū imago ch̄isti extēsi in ea: z sic adorat̄ eadē adoratiōe latricie sicut ch̄s. z sic eā alloquimur sicut ch̄z. dicētes. **O** crux aue spes vnica. Alio mō in q̄ntū est res quedam. sic etiā nō p̄t̄ eadem adoratiōe adorari cū ipō ch̄o. qz vt sic non p̄t̄inet ad personam verbī vt pars eius. s̄ non p̄t̄ eadem adoratiōe adorari cum ipō. Sed alie cruces qz nō fuit in eis ch̄ist⁹ adorantur vt imago ch̄i. ideo adorantur adoratiōe dultie. **U**trū beat̄a m̄go sit adorāda adoratiōe latricie. Rñdeo q̄ nō. cū tñ beata m̄go sit p se quedā creatura excellens: ei debet̄ honor pro se. Uñ alia adoratiōe adorat̄ q̄ fili⁹ ei⁹. scz nō latricie (que soli deo debet̄) s̄ adoratiōe hypdultie. qz vltra alios sanctos debet̄ adorari. s̄ inuocam⁹ eā dignissimā z sanctissimā dei genitricē. m̄ginem m̄ginū. dñam angeloz. z sic de alijs. **U**trū sanctorū reliquie sint adorande. Dicendum q̄ sanctos dei in veneratiōe debemus habere tanquāz membra ch̄isti. tanq̄ dei filios z amicos z intercessores nostros. et iam eoz reliquias qualescūq̄ honore p̄gruo i eoz memoriam honorare debem⁹. Et p̄cipue eoz r̄ corpora que fuerūt templū sp̄s̄ facti: et organa. p que sp̄s̄ sanctus opat⁹ est: z sunt corpi n̄ro p̄figuranda in glām resurrectionis. Uñ et ip̄e de⁹ h̄mōi reliquias puenient̄ honorat: in eoz p̄ntia miracula faciēdo. **U**ñ sciendū q̄ de⁹ solus adorāndus est tanq̄ largitor oīm bonoz. Uñ dicim⁹ in orōne. Miserere mei deus s̄m magnā misericordiā tuā. Sed scī adorādit̄ inuocādi sunt tanq̄ mediatores z intercessores nostri vt nobis impetrent a deo qd̄ petimus. s̄ dicimus in orōne. Sancta Maria ora pro nobis. Sancte Petre. ora pro nobis. Et sic de alijs.

De scđo p̄cepto.

Non assumes nomē dei tui in vanum. Exod. xx. **U**bi s̄m Aug. phibet iuramentum frivolum et etiā piurium. vterq; enī z qui p̄ nihilo iurat. z q̄ false iurat nomen dei assumit in vanum. **A** **S**ciēdū q̄ q̄libet debet sibi cauere ne assuescat iurare. **P**rimo ideo. quia q̄ frequenter iurat repletur omni iniquitate. **U**nde **Eccī. 23** Vir multum iurans replebitur iniquitate. z non recedet a domo ei⁹ plaga. **E**rgo illi qui solent frequenter iurare. pessimi homines efficiunt. z replebunt non solum cum vna iniquitate. s̄ cum omni iniquitate. **S**ecdo quia ille q̄ licitum iuramentum facit ip̄e quasi laqueum ad collum suum ponit. iuxta illud **Prover. vi** Illaqueatus es verbis oris tui. z capt⁹ p̄p̄is sermonibus. **Q**uando vero licitum iuramentum transgredit. ip̄e laq̄o illo quasi p̄p̄is manibus se strangulat. **E**rgo quot iuramenta etiā licita quis facit. tot laqueos sp̄ualit̄ ad collum sibi ponit. z q̄ cito vnum de his transgress⁹ fuerit tam cito seip̄m sp̄itualit̄ occidit. **T**ercio ille q̄ piurat fur z sacrilegus esse videt. **C**ontrectat enim rē alienā inuito dño. z cum hoc rē sacram. qz nomē dñi in vanum assumit contra phibitōem illam sibi ac cui libet homini factam in secundo p̄cepto vbi d̄r. **N**on assumes nomē domini dei tui in vanum. **E**rgo cōtra illud p̄ceptum sunt rebelles deoz inobedientes qui sic iurant. **Q**uarto qz talis videt eē falsarius. hoc em̄ patet ex eo qz si q̄s sigillo alicui⁹ dñi sibi cōmissio ad p̄firmandā aliquā veritatē vteret ad aliud p̄firmandū. ip̄e falsari⁹ iudicaretur. **S**ic cū d̄s pmiserit hoīb; vt assumant nomē suū ad p̄firmatōem p̄itat̄. si vrantur ad p̄firmatōem falsitat̄. ip̄i falsarij sūt. z quo ad deū excōmunicati excōmunicatō eilla que habetur p̄ima ad **Lo-**

rin. xvi. **S**i q̄s non amat dñm Jesum ch̄m. anathema sit. **Q**uinto qz iste qui scienter piurat ip̄e p̄ter morē aliorū peccantium vult deum inuolere in peccō suo. **C**um em̄ iurare s̄m Aug. sit d̄cū in testem adducere ad testificandum sibi. et scđm hoc talis inquantū in se evult maius malum facere q̄ crucifigores eius. **I**pi em̄ intulerūt xp̄o tantū malū pene ip̄e vult eum inuolere in malum culpe quod deterior est. **S**exto. qz deterior videtur esse talis q̄s q̄ sunt in inferno. hoc p̄ qz cum in noīe ihu om̄e genu flectat celestium terrestriū z infernōū. vt legitur ad **Phil. ij.** Ille ip̄o q̄ piurat deterior videt eē illis q̄ sunt in inferno. qz nomē dei nō vultur. s̄ sciēt z p̄tinaciter p̄ ipsius sc̄m nomen iurat. imo aliqualit̄ videt eē deterior ip̄is demonib;. qz demones terretur a nomē iesu. **S**eptimo qz sacra scriptura notant dissuadet iuramentū propter magnum periculum piurij. **U**nd̄ **Matth. v.** Ego aut̄ dico vobis. nolite iurare neq; p̄ celum neq; p̄ terram. **U**nd̄ **Eccī. 23** Iurationi non assuescat os tuum. **M**ulti em̄ sunt casus in illa. **U**nd̄ **Augu.** in li. de mēdacio. **D**ico vob nō iurare oīno neq; iurando ex facilitate pueniatur ad consuetudinē. ex cōsuetudine et facilitate in piurium decidatur. **Q**uia scđm **Chry. sup̄ Matth.** Nemo est q̄ frequenter iurat qm̄ aliquādo piuret. **E**rgo dñs phibet nobis signant̄ in scđo p̄cepto dices. **N**on assumes. z c̄. **A** **S**ciēdū q̄ contra hoc p̄ceptum faciunt. xv. ḡna hoīm. **P**rimū nominantes deū vanē sine causa z timorez ex cōsuetudinē quāuis hoc idē streyez z licituz qd̄ iurāt. tamē peccant qz sic nomen dei sine causa et ratione nominant. vt d̄do p̄ deū cras ibo ad eccliam v̄l ad s̄monē v̄l p̄ deum cras comedam v̄l ieiunabo vel eq̄tabo. v̄l hoc v̄l illud faciam. z sic d̄ alijs iuramentis vt cōmunit̄. **S**ic in quōtidianis iuramentis ex quadā leuitate. v̄l cur suspirorum v̄l consuetudinē factis peccat